

Kainuun elinikäisen ohjauksen strategia 2014–2016

Strategian tavoitteet

Kainuussa toimii yhteistyössä verkostomainen, joustava ja monikanavainen palveluketju.

Elinikäisen ohjauksen palvelut ovat kaikkien kainuulaisten saatavilla helposti.

Edistetään toimijaverkoston yhteistä ohjausosaamista.

Ohjattavien yksilölliset uranhallinta- ja työelämätaidot vahvistuvat.

Ohjauspalveluja ja -välineitä kehitetään laadullisesti.

Ohjauspalveluissa hyödynnetään työmarkkinoiden ennakoit tietoa ja proaktiivista toimintatapaa.

Strategian tarkoitus

Kainuun elinikäisen ohjauksen strategian tavoitteena on vakiinnuttaa alueella toimivan ohjaustyön verkoston toiminta. Sen avulla pyritään tiivistämään yhteistyötä ja selkeyttämään ohjaustyötä tekevien tahojen roolit ja tehtävät. Strategia rakentuu konkreettisista toimista ja tehtävistä, joille on määritelty vastuutahot ja resurssit.

Tarkoituksena on, että strategiasta muodostuu käsikirja, joka ohjaa Kainuun elinikäisen ohjauksen verkoston työtä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen tuottajana. Tavoitteena on tarjota asiakkaille sen verran ja sen tasoista palvelua kuin he tarvitsevat. Palvelun tulee olla kullekin asiakkaalle yksilöllisesti soveltuvaa, ja tarjottava tuki mitoitetaan hänelle soveltuvasti. Palvelut tuotetaan mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Kainuun elinikäisen ohjauksen strategiassa tarkastellaan ainoastaan työikäisen väestön ohjausta alkaen peruskoulun päättävistä.

Strategian valmistelusta on vastannut Opinraitti-työryhmä, johon kuuluvat Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kainuun TE-toimisto, Kaukametsän Opisto, Kianta-Opisto, Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPA ja Kainuun ELY-keskus. Opinraitti-työryhmä toimii myös alueellisena elinikäisen ohjauksen työryhmänä.

Elinikäisen ohjauksen määritelmät ja valtakunnalliset strategiset tavoitteet

Elinikäiselle ohjaukselle löytyy useita määritelmiä. Kansainvälisesti elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen integroituvasta ohjauksesta käytetään termiä elinikäinen ohjaus. Kainuun strategia pohjautuu CEDEFOP:n (European Centre for the Development of Vocational Training) määritelmään:

Elinikäiseen oppimiseen liittyvällä ohjauksella tarkoitetaan toimia, jotka auttavat kansalaisia eri elämänvaiheissa

- tunnistamaan kykynsä, osaamisensa ja kiinnostuksensa,
- tekemään tarkoituksenmukaisia koulutuksellisia ja työuraan liittyviä päätöksiä ja
- hallitsemaan yksilöllisiä polkujaan opiskelussa, työssä ja muussa toiminnassa.

Ohjausta tapahtuu eri toimintaympäristöissä: koulutuksessa, siirtymävaiheissa ja työpaikalla. Ohjausta antavat sekä eri julkisen sektorin toimijat että yksityiset toimijat.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on työryhmämuistiossaan 2011:15 määritellyt valtakunnalliset elinikäisen ohjauksen strategiset tavoitteet, joihin Kainuun elinikäisen ohjauksen strategia perustuu.

1. Ohjauspalveluja on tasapuolisesti saatavissa ja ne vastaavat asiakkaan tarpeita Yksilölliset uranhallintataidot vahvistuvat
2. Ohjaustyötä tekevillä on tehtävien edellyttämä osaaminen
3. Ohjauksen laatu järjestelmiä kehitetään
4. Ohjaus toimii koordinoituna kokonaisuutena

Kainuun elinikäisen ohjauksen visio, missio ja arvot

Kainuun elinikäisen ohjauksen toimijaverkoston visio, missio ja arvot on määritelty yhteistyössä Opinraitti-työryhmässä. Niissä kiteytyy verkoston yhteinen näkemys ja tahtotila elinikäisen ohjauksen palveluista Kainuussa.

Visio

Kainuulainen saa tietoa ja tukea uravalintoihinsa helposti sekä osaa hyödyntää kainuulaiset, valtakunnalliset ja kansainväliset mahdollisuudet työmarkkinatilanteen huomioiden. Ohjauspalveluja kainuulaisille tarjoaa kattava ja sitoutunut verkosto.

Missio

Tuotamme yhteistyössä laadukkaita tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja työikäiselle kainuulaiselle väestölle alkaen peruskoulun päättävistä kaikissa elämänvaiheissa.

Arvot

- asiakaslähtöisyys
- luotettavuus
- jatkuva uudistuminen

Käsitteiden määrittely

Koska elinikäinen ohjaus ja tämä strategia sisältävät monia käsitteitä, on tarpeen löytää niille yhteiset, kaikkien hyväksymät määrittelyt.

Asiakkuus

Elinikäisen ohjauksen asiakkaita Kainuussa ovat yksityiset henkilöt (nuoret ja aikuiset) sekä yritykset ja työnantajat, jotka saavat neuvontaa ja ohjausta Kainuun ohjaustyön verkoston toimijoilta. Asiakkuus perustuu vapaaehtoisuuteen ja asiakkaan tarvitsemaan ohjaukseen. Asiakkuus alkaa, kun asiakas ottaa yhteyttä johonkin Kainuun ohjaustyön verkoston toimijaan ja päättyy, kun asiakas on löytänyt ratkaisun tilanteeseensa.

Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut

Tietopalvelut pohjautuvat ajantasaiseen ja tosiasioihin perustuvaan tietoon erilaisista palveluista, koulutus- ja työelämänmahdollisuuksista ja tukimuodoista. Ohjaustyön verkoston toimija antaa asiakkaan tarvitsemaa tietoa ja ohjaa häntä itsenäiseen tiedonhankintaan, jonka avulla hän pystyy tekemään jatkosuunnitelmiaan.

Neuvontapalvelussa ohjausverkoston asiantuntija antaa neuvontaa sitä pyytävälle asiakkaalle. Neuvonnan tehtävänä on tarjota asiakkaalle asiantuntevia ja ymmärrettäviä toimintavaihtoehtoja. Neuvonta tapahtuu asiakkaalle sopivaa kanavaa käyttäen kasvotusten, puhelimitse tai verkossa.

Ohjauspalvelu on asiakkaan ja ohjaajan vuorovaikutus- ja oppimisprosessi. Ohjaajan tehtävänä on auttaa asiakasta ammatillisten kysymystensä pohtimisessa ja ratkaisemisessa kunnioittaen asiakkaan arvoja, voimavaroja ja kykyä tehdä valintoja. Tavoitteena on asiakkaan omien päämäärien selkiytyminen ja rohkeus tehdä päätöksiä uravalintoihin liittyen.

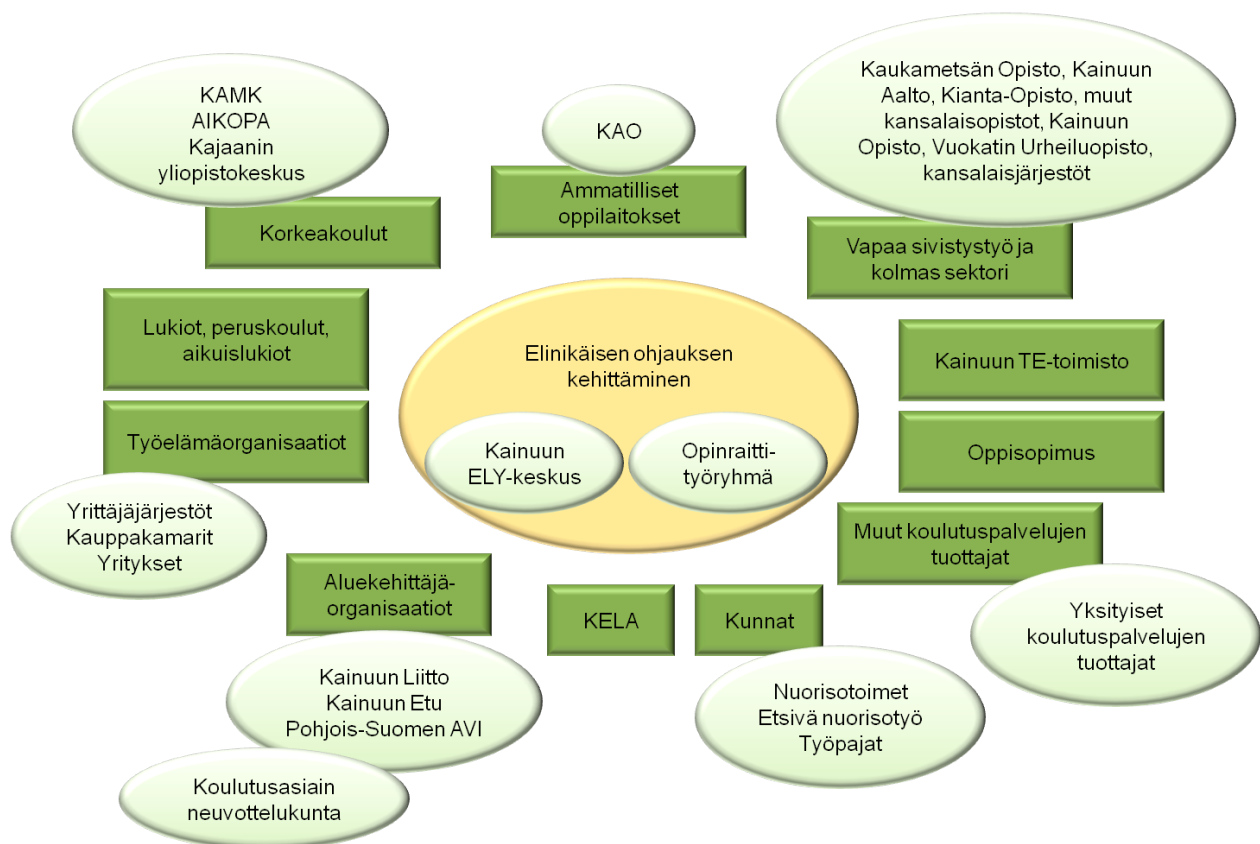
Henkilöasiakkaan palvelu

Henkilöasiakas hakee neuvontaa ja ohjausta kysymyksiinsä koulutuksesta ja työelämästä. Ohjauksessa asiakasta tuetaan löytämään sopiva ratkaisu erilaisista vaihtoehtoista ja laatimaan jatkosuunnitelma. Palvelu tapahtuu kasvokkain, puhelimitse tai verkossa.

Yritysassiakkaan palvelu

Yritys- ja työnantaja-asiakas hakee neuvontaa ja ohjausta henkilöstön kehittämissuunnitelmiin. Asiakkaille tiedotetaan ohjaustyön verkoston tarjoamista palveluista. Ohjaustyön verkoston asiantuntija neuvoo asiakkaita erilaisissa toimintavaihtoehtoissa ja tarvittaessa ohjaa asiakkaan muiden verkoston toimijoiden palveluun. Ohjauksessa asiakasta tuetaan löytämään sopiva ratkaisu erilaisista vaihtoehtoista ja tuetaan kehittämissuunnitelman laatimisessa.

Kainuun ohjaustyön verkosto

Opinraitti-työryhmä koostuu ohjaustyön verkoston keskeisistä oppilaitoksista sekä työ- ja elinkeinohallinnon toimijoista. Yhteistyö työelämä- ja aluekehittäjäorganisaatioiden kanssa tapahtuu Kainuun Liiton asettamassa koulutusasiain neuvottelukunnassa. Kuntayhteistyötä tehdään mm. kuntien nuorten ohjaus- ja palveluverkostoissa.

Ohjaustyön verkoston toimijat muodostavat tarpeen mukaan eri kokoonpanoissa ja tietyille toimialoille suunnattuja verkostoja. Näiden verkostojen tavoitteena on kehittää ammatillista koulutusta eri toimialoille ja sitä kautta vastata kainuulaisten työmarkkinoiden kysyntään.

Opinraitti-työryhmä määrittelee elinikäisen ohjauksen strategian toimintaohjelmassa, mille toimialoille yhteistyöverkostoja on tarpeellista muodostaa sekä ohjaa ja resurssoi verkostojen toimintaa.

Kainuun elinikäisen ohjauksen tavoitteet

Kainuussa toimii yhteistyössä verkostomainen, joustava ja monikanavainen palveluketju.

- Verkoston toimijat tuntevat toistensa palvelut ja toimintatavat siten, että asiakas osataan ohjata verkostossa oikealle asiantuntijalle

Elinikäisen ohjauksen palvelut ovat kaikkien kainuulaisten saatavilla helposti

- Palveluja on tarjolla tasapuolisesti paikkakunnasta, asiakkaan työmarkkinatilanteesta (opiskelija, työtön, työssä jne.) ja iästä riippumatta
- Ohjauspalvelut vastaavat yksilön ja työelämän tarpeita

Edistetään toimijaverkoston yhteistä ohjausosaamista

- Ohjaajien työelämäosaaminen on ajantasaista
- Erilaiset oppijat ja elämän muutostilanteet tunnustetaan ja ne huomioidaan ohjauksessa
- Asiakkaiden osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan

- Ohjaajien vuorovaikutustaitoja kehitetään
- Kukin organisaatio määrittelee ohjaushenkilöstön-
sä yleiset ammattitaitovaatimukset ja Opinraitti-
verkosto ylläpitää verkostossa toimimisen ammat-
titaitoa

Ohjattavien yksilölliset uranhallinta- ja työelämätaidot vahvistuvat

- ohjauspalvelut tukevat uravalintaratkaisujen teke-
mistä
- asiakkaiden itseohjautuvuutta vahvistetaan

Ohjauspalveluja ja -välineitä kehitetään laadullisesti

Ohjauspalveluissa hyödynnetään työmarkkinoiden enna-
kointitietoa ja proaktiivista toimintatapaa

Kainuun elinikäisen ohjauksen kehittämishaasteita

Kainuun elinikäisen ohjauksen kehittämishaasteina näh-
dään ohjaustyö nivelvaiheissa ja työelämäsiirtymissä.
Niissä korostuu eri toimijoiden välisen yhteistyön toimi-
vuus, jotta asiakalle voidaan tarjota paras mahdollinen
tuki uravalintaratkaisujen tekemiseen.

Siirtymävaiheet huomioimalla ja ohjausta näissä vaiheis-
sa tarjoamalla ennaltaehkäistään työelämään sijoittu-
misen pitkittyminen ja mahdollisesti myös työelämästä
syrjäytyminen. Ohjauspolun tulee olla riittävän selkeä
ohjaustyön verkoston asiantuntijoille, jotta he osaavat oh-
jata asiakkaan oikeassa vaiheessa sopivalle verkoston
toimijalle. Asiakkaan tulee saada tietoa joustavasti siitä,
mikä organisaatio hoitaa ohjausta kussakin koulutus- ja
työelämänvaiheessa.

Opinraitti-työryhmä tukee ohjaus- ja neuvontapalvelujen
osalta nuorisotakuun toteutumista Kainuussa. Ohjausver-
kostossa kiinnitetään erityistä huomiota alle 25-vuotiaiden
nuorten ohjaukseen tärkeissä nivelvaiheissa, kuten pe-
rusopetuksesta toisen asteen koulutukseen siirtymisessä
ja koulutuksen keskeyttäneiden saattamisessa toisen toi-
mijan palvelujen piiriin. Nuorten ohjauksessa tarvitaan yh-
teistyötä myös muiden toimijatahojen kanssa, esim. kun-
tien nuorisotoimi, työpajat ja kolmannen sektorin toimijat.

Kainuun koulutustaso on alhainen. Ohjausverkosto pyrkii
omalta osaltaan lisäämään koulutusmyönteisyyttä. Koulu-
tushalukkuuden lisäämiseksi ohjauksessa tuodaan esille
koulutuksen hyötyjä ja luodaan näköaloja siitä, mitä kou-
lutuksella voi saavuttaa. Ohjausprosessissa motivoidaan
asiakasta hakeutumaan koulutukseen, tuetaan häntä

koulutuksen aikana ja siirtymävaiheessa koulutuksesta
työhön. Mikäli asiakas ei kykene tekemään koulutussuun-
nitelmia juuri ohjaushetkellä, luodaan hänelle tulevaisuu-
den näköaloja ja etsitään työmarkkinoiden näkökulmasta
hyviä ratkaisuja.

Lisätään yritysten tietoisuutta siitä, että henkilöstön osaa-
misen ja ammattitaidon lisäämisellä voi kehittää yrityksen
liiketoimintaa. Kehitetään toimintatapoja, jotka lisäävät toi-
mijoiden ja yritysten välistä tiedonvaihtoa osaamisen ke-
hittämistarpeista ja osaamisen kehittämisen tarjonnasta.

Konkreettiset tehtävät ja vastuut

Kainuun elinikäisen ohjauksen strategian toimeenpanosta
vastaa Opinraitti-työryhmä, jonka työtä Kainuun ELY-kes-
kus koordinoi. Konkreettiset tehtävät ja vastuut on esitetty
strategian liitteenä olevassa Kainuun elinikäisen ohjauk-
sen toimintasuunnitelmassa v. 2014–2016. Toimintasuun-
nitelman toteutumista tarkastellaan vuosittain Opinraitti-
työryhmässä ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

Toimintasuunnitelma 2014–2016

1. Strateginen tavoite Kainuussa toimii yhteistyössä verkostomainen, joustava ja monikanavainen palveluketju		
Tehtävä	Kuka tekee?	Mitä ja miten tekee?
Elinikäisten ohjauspalveluiden kehittäminen ja koordinointi	ELY-keskus Opinraitti-työryhmä	Opinraitti-työskentelyn vakiinnuttaminen: vuosikello säännölliset kokoukset Opinraitti-portaalin kehittäminen
Toimialaverkostojen tarpeen kartoittaminen ja toiminnan tukeminen	Opinraitti-työryhmä Kainuun ohjaustyön verkosto	Olemassa olevat verkostot jatkavat toimintaansa v. 2014: metalli, matkailu ja sote Kaivos- ja ict-alan verkostojen tarve Kainuussa kartoitetaan KAO jatkaa toimintaansa kaivos- ja energiateollisuuden verkostossa Verkostot ennakoivat ja markkinoivat omaa toimialaansa
Asiakas osataan ohjata oikealle toimijalle verkostossa	Verkostossa toimivien organisaatioiden asiantuntijat, opinto-ohjaajat, opettajat, koulutussihteerit jne.	Tutustutaan verkoston toimijoiden palveluihin ja toimintatapoihin Pidetään osaamista yllä Suunnitellaan, miten verkoston sisäinen viestintä toimii
Nuorten palvelujen kehittäminen verkostossa	Kuntien nuorten ohjaus- ja palveluverkostot	Palveluprosessin jatkuvuuden varmistaminen toimijalta toiselle

2. Strateginen tavoite Elinikäisen ohjauksen palvelut ovat kaikkien kainuulaisten saatavilla helposti		
Tehtävä	Kuka tekee?	Mitä ja miten tekee?
Yleiset neuvontapalvelut kaikille	TE-toimisto Oppilaitokset Yritys-Suomi	Neuvonta-, ammatinvalinta- ja uraohjaus verkossa, puhelimitse ja kasvokkain Opiskeluvaihtoehtoista tiedottaminen ja neuvonta yleisesti ja hakeutumisvaiheessa, esim. koulutusinfoissa Viestinnästä huolehtiminen
Ohjaus opintoihin koululaisille, työnhakijoille, työntekijöille, opiskelijoille	TE-toimisto Opot	Opojen yhteistyö koko Kainuun alueella, myös perusaste mukaan Opojen ja TE-toimiston välinen yhteistyö, mm. infot päätäville luokille ja yhteiset päivät TE-toimisto palvelee uravalintakysymyksissä koko väestöä
Ohjaus opintojen aikana	Koulutusorganisaatiot Opot TE-toimisto	Toteutetaan koulutusorganisaatioiden omien prosessien mukaisesti Opinnot ilman jatkosuunnitelmaa keskeyttäville ammatinvalinta- ja uraohjaus TE-toimistossa
Ohjaus työnantajille	ELY-keskus TE-toimiston yrityspalvelut KAO, KAMK, AIKOPA Yritys-Suomi Kainuun Etu Projektit	Viestinnän tehostaminen Selvitykset yritysten henkilöstön koulutustarpeista Yritysten koulutus- ja työvoimantarvekartoitukset: Toimialayhteistyö ja toimialapäivät
Ohjaus vapaa-ajan opiskeluun	Vapaan sivistystyön organisaatiot	Tiedottaminen vapaan sivistystyön tarjoamista mahdollisuuksista mm. erilaisissa tiedotustilaisuuksissa

3. Strateginen tavoite Edistetään toimijaverkoston yhteistä ohjausosaamista		
Tehtävä	Kuka tekee?	Mitä ja miten tekee?
Vuorovaikutus- ja verkostotyön taitojen kehittäminen	Opinraitti-verkoston toimijat	Yhteiset koulutukset Erilaiset hankkeet, mm. Opin ovi -hankkeen koulutukset
Koulutus- ja työelämäntuntemuksen lisääminen yhteistyössä	Koulutusorganisaatioiden ja TE-toimiston johto sekä ohjaustyötä tekevät	Käynnit oppilaitoksissa ja työpaikoilla Koulutukset
Vahvistetaan ohjaustyötä tekevien voimavaroja ja kehitetään toimintamalleja ammattitaidon ylläpitämiseksi	TE-toimiston johto Koulutusorganisaatioiden johto	Koulutukset (mm. opintojen yksilöllistäminen huomioon ohjauksessa, erilaiset oppijat, rahoitusjärjestelmät) Työnohjaus Opinraitti-työryhmä Oma asennoituminen
Täydennyskoulutuksen järjestäminen opetushenkilöstölle	AVI, AIKOPA, KAO ja verkostot	Opetusalan täydennyskoulutus ja kehittämistyö (mm. Etsivä kansalaisopistotyö -hanke v. 2013–2014, OPH)
Ohjauksellisen työotteen ylläpitäminen TE-toimistossa	ELY-keskus TE-toimisto	Valtakunnalliset ja alueelliset koulutukset

4. Strateginen tavoite Ohjattavien yksilölliset uranhallinta- ja työelämätaidot vahvistuvat		
Tehtävä	Kuka tekee?	Mitä ja miten tekee?
Opastetaan kainuulaiset käyttämään ohjauspalveluja ja hyödyntämään sähköisiä ja cc-palveluja	TE-toimiston ja koulutus-organisaatioiden asiantuntijat Palveluohjaus ja valmennus TE-toimistossa	Huomioidaan erilaisten koulutusten ja valmennusten sisällöissä kansalaistaitojen kehittäminen, joiden avulla asiakkaat oppivat käyttämään sähköisiä palveluja
Kehitetään ohjattavien urasuunnittelu- ja työelämätaitoja sekä kykyä tehdä uravalintaratkaisuja	TE-toimiston ja oppilaitosten asiantuntijat	TE-toimiston ohjaustyössä ja oppilaitosten opetuksessa yhtenä osa-alueena TE-toimiston valmennukset, infot ym. tilaisuudet Asiakkaan omatoimisuutta vahvistavien ja tukevien menetelmien käyttö yksilöohjauksessa Asiakkaan suunnitelmien realistisuutta peilataan työmarkkinatilanteeseen

5. Strateginen tavoite Ohjauspalveluja ja -välineitä kehitetään laadullisesti		
Tehtävä	Kuka tekee?	Mitä ja miten tekee?
Opinraitti-portaalin ajantasaisuuden ja laadun varmistaminen sekä toimintamallin kehittäminen	Opinraitti-työryhmä	Käytön seuraaminen Asiakaspalaute Tarpeellisuuden ja hyödyn arvioiminen
Ohjauksen laadun arviointi ja seuranta	Kunkin organisaation johto Opinraitti-työryhmä	Laatujärjestelmien avulla Kehityskeskustelut ym. Opinraitti-työryhmä seuraa ohjaustyön osuvuutta eri toimijoiden omien seurantaindikaattorien avulla
Seurataan muiden alueiden ELO-ryhmien toimintaa ja tehdään yhteistyötä	Opinraitti-työryhmä ELY-keskus	Osallistutaan valtakunnallisiin kokouksiin, seminaareihin ja koulutuksiin sekä välitetään tieto koko Opinraitti-työryhmälle Benchmarkkaus eri tavoin Valtakunnallisten koordinaatiohankkeiden tuen hyödyntäminen

6. Strateginen tavoite Ohjauspalveluissa hyödynnetään työmarkkinoiden ennakoitietoa ja proaktiivista toimintatapaa		
Tehtävä	Kuka tekee?	Mitä ja miten tekee?
Hankitaan ja välitetään tietoa työmarkkinoiden muutoksista	TE-toimiston ja oppilaitosten asiantuntijat, opettajat ja opot	Pidetään yllä omaa osaamista ennakoitiedosta Käytetään asiakastyössä eri järjestelmien tuottamaa tietoa (Fore-Ammatti, ammattibarometri, toimialaselvitykset, työvoima- ja koulutustarpeiden selvitykset sekä selvitetään tulossa olevan Suomen Yrittäjien osaamisbarometrin tilanne)
Kainuun Liiton ennakoitihankkeen lopputulokseen ja tulosten hyödyntämiseen vaikuttaminen		

NÄKYMIÄ | TOUKOKUU | 2014
KAINUUN ELINIKÄISEN OHJAUKSEN STRATEGIA 2014–2016

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

14.5.2014 | Työllisyys, yrittäjyys ja osaamisen kehittäminen | AKR
Kansikuva Suomen Ilmakuva Oy 2012: Sotkamon Naapurivaaralta Vuokattiin

www.ely-keskus.fi/julkaisut

